

МІНІСТЕРСТВО ОБОРОНИ УКРАЇНИ

ВІЙСЬКОВА АКАДЕМІЯ (м. ОДЕСА)

С.В. Гладченко, О.В. Мардаренко

**Короткий українсько-англійський
і англо-український словник
історико-культурологічної термінології
з курсу
«Історія України та української культури»**

Словник

Одеса–2024

УДК 811.111=161.2(038):94(477) *Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради*
Г52 *Військової академії (м. Одеса)*
(протокол від 21.11.2023 року №5)

Рецензенти:

Б.І. Мунтян – кандидат історичних наук.

Г52 С.В. Гладченко, О.В. Мардаренко. Короткий українсько-англійський і англо-український словник історико-культурологічної термінології з курсу «Історія України та української культури»: словник. – Одеса: Військова академія, 2024. – 32 с.

Пропонований короткий українсько-англійський і англо-український словник історико-культурологічної термінології з курсу «Історія України та української культури» покликаний систематизувати знання курсантів, сформувати орієнтацію в історичному часі та стійке уявлення щодо послідовності історичних подій, періодів, процесів. Знайомство з історичною термінологією є першочерговою та базовою потребою під час вивчення історії. Відсутність міцних знань та умінь щодо термінів викривляє уявлення про минуле, зумовлює серйозні помилки в інтерпретації фактів. Словник укладено відповідно до програми навчальної дисципліни «Історія України та української культури».

© С.В. Гладченко, О.В. Мардаренко
© Військова академія (м. Одеса), 2024

ЗМІСТ

Українсько-англійський словник історико-культурологічної термінології..	4
Англо-український словник історико-культурологічної термінології..	15
Таблиця транслітерації українського алфавіту латиницею відповідно до постанови Кабінету міністрів України від 27 січня 2010 р.....	26

УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

А	
Акмеїзм	Acmeism
«Акт Злуки»	“Zluka Act”
Аліпій Печерський	Alipius Pechersky
Андропов, Юрій	Andropov, Yuri
Анексія	Annexation
Анімізм	Animism
Антанта	Entente
Анти	Antes
Антикультура	Anti-culture
Антинорманська теорія	Anti-Normanist conception
Антоній та Феодосій Печерські	Anthony and Theodosius Pechersky
Апостол, Данило	Apostol, Danylo (Daniel)
Архаїчні культури	Archaic cultures
Аскольд	Askold
Б	
Бандера, Степан	Bandera, Stephan
Бароко	Baroque
Батий, хан	Batu Khan
Батурин	Baturyn
«Бліцкріг»	“Blitzkrieg”
Билини	Byliny
Білі хорвати	White Croatians
Білозерський, Василь	Bilozersky, Vasyl (Basil)
Більшовики	Bolsheviks
Борецький, Йов	Boretsky, Yov (Job)
Боспорське царство	Bosporian Kingdom
Бояри	Boyars
Брежнєв, Леонід	Brezhnev, Leonid
Брестська унія	Union of Berestia (Brest)
Брюховецький, Іван	Briukhovetsky, Ivan
Буковина	Bukovyna
Бульба-Боровець, Тарас	Bulba-Borovets, Taras

В	
Валуєвський циркуляр	Valuev Circular
Варяги	Varangians (Vikings)
Велес	Veles
Велика Скіфія	Great Scythia
Велике Князівство Литовське	Grand Duchy of Lithuania
Велике Князівство Московське	Grand Duchy of Moscow
Великий Луг	Great Meadow
Венеди	Veneds
Верховна Рада	Verkhovna Rada
Виговський, Іван	Vyhovsky, Ivan
Винниченко, Володимир	Vynnychenko, Volodymyr
Вишенський, Іван	Vyshensky, Ivan
Вишневецький, Дмитро	Vyshnevetsky, Dmytro
«Відлига»	“Thaw”
Відродження, епоха	Renaissance
Візантійська імперія	Byzantine Empire
Візантійський стиль	Byzantium style
Вітовт	Vytautas
Віче	Veche council
«Воєнний комунізм»	“War Communism”
Володимир Великий	Volodymyr (Vladimir) the Great
Володимир Мономах	Volodymyr (Vladimir) Monomakh
В’ятичі	Viatichs
Г	
Гайдамаки	Haidamaks
Галицько-Волинське князівство	Galicia-Volhynia principality
Галич	Halych
Галичина	Halychyna (Galicia)
Гедимін	Gedeminas
Генеральна військова рада	General Military Council
Геродот	Herodotus
Гетьман	Hetman
Гетьманщина, Гетьманат	Hetmanate
Гітлер, Адольф	Hitler, Adolf
Гласність	“Glasnost”
Глухів	Hlukhiv
Головна Руська Рада	Main Russian Rada
Голокост	Holocaust

Гопак	Hopak
Горбачов, Михайло	Gorbachev, Mikhail
Городельська унія	Union of Gorodlo
Готи	Goths
Готика	Gothic style
Громади	Hromadas
Громадянська війна	Civil War
Грецька колонізація	Greek colonization
Грецькі поліси	Greek city-states (polises)
Грушевський, Михайло	Hrushevsky, Mykhailo
Гулак, Микола	Hulak, Mykola
Гуни	Huns
Гуцульщина	Hutsulshchyna
Д	
Давні слов'яни	Early Slavic (Slavonic) people
Давньоруський	Ruthenian
Дажбог	Dazhbog
Данило Галицький	Danylo (Daniel) of Galicia
Декабристи	Decembrists
Денікін, Антон	Denikin, Anton (Anthony)
Десталінізація	Destalinization
Десятинна церква	Desyatynna (Tithe) Church
«Дике поле»	“Wild Field”
Династія Романових	Romanov dynasty
Династія Рюриковичів	Riurikid dynasty
Директорія	Directory
Дисиденти	Dissidents
Дір	Dir
ДКР	DKR
Дніпро	Dnieper (Dnipro) River
Дністер	Dniester River
ДНР	DPR
Донбас	Donbas
Дорошенко, Петро	Doroshenko, Petro (Peter)
Древляни	Drevlians
Дреговичі	Dregovichs
Друга світова війна	Second World War
Дуліби (волин'яни, бужани)	Dulebes (Volhynians, Buzhans)
Дунай	Danube River

Е	
Елітарна (висока) культура	Elite (high) culture
Емський указ	Ems Decree
Енеоліт	Eneolithic
Етнічна культура	Ethnic culture
Є	
Євроінтеграція	European integration
Євромайдан	Euromaidan
Єфремов, Сергій	Yefremov, Serhii
Ж	
Ждановщина	Zhdanovschyna
З	
Закарпаття	Transcarpathia (Zakarpattia)
Залізний вік	Iron Age
Залізник, Максим	Zalizniak, Maxim
Запоріжжя	Zaporizhzhia
Запорізька Січ	Zaporizhian Sich (Host)
Зарубинецька культура	Zarubyntsi culture
«Застій»	“Stagnation”
Західні слов'яни	West Slavic (Slavonic) people
Земство	Zemstvo
Земський Собор	Zemsky Sobor
Золота Орда	Golden Horde
ЗУНР	Western Ukrainian People's Republic (WUPR)
І	
Івана Купала	Ivana Kupala
Ігор	Ihor (Igor)
Ільменські словени	Slovens
Іконопис	Icon-painting
Іларіон, митрополит	Hilarion, Metropolitan
Імперія Габсбургів	Habsburg Empire
Індустріалізація	Industrialization
Історичні джерела	Historical sources
Історіографія	Historiography
К	
Капище	Kapyshche
Капіталізм	Capitalism
Карл XII	Charles XII

Карпати	Carpathian Mountains (Carpathians)
Карпатська Русь	Carpathian Ruthenia
Катерина II	Catherine II
Кий	Kii
Київ	Kyiv (Kiev)
Київська Русь	Kyivan (Kievan) Rus
Кирило і Мефодій	Cyril and Methodius
Кирило-Мефодіївське братство	Brotherhood of Saints Cyril and Methodius
Кіммерійці	Cimmerians
Класицизм	Classicism
Козаки	Cossacks
Козацька старшина	Starshyna, Cossack foremen
Колабораціонізм	Collaborationism
Колективізація	Collectivization
Коліївщина	Koliivshchyna
«Кольорова революція»	“Colorful revolution”
Комунізм	Communism
Конашевич-Сагайдачний, Петро	Sahaidachny (Konashevych- Sahaidachny), Petro (Peter)
Коновалець, Євген	Konovalets, Yevhen (Eugene)
Константинополь	Constantinople
Копистенський, Захарія	Kopystensky, Zakharia
Коренізація	Indigenization
Королівство Польське	Kingdom of Poland
Косинський, Криштоф	Kosynsky, Krzysztof
Котермак (Дрогобич), Юрій	Kotermak (Drohobych), Yuri
Кошовий отаман	Otaman (ataman)
Кревська унія	Union of Krevo
Кравчук, Леонід	Kravchuk, Leonid
Кривичі	Krivichs
Кримська війна	Crimean (Eastern) War
Кримська криза	Crimean Crisis
Кримське ханство	Crimean Khanate
Кріпосний театр	Serf theater
Кроманьйонці	Cro-Magnons
Куліш, Пантелеймон	Kulish, Panteleimon
«Культурна революція»	“Cultural revolution”

Курбас, Лесь	Kurbas, Les
Курені	Kurins
Кучма, Леонід	Kuchma, Leonid
Л	
Ленін, Володимир	Lenin, Vladimir
Лемківщина	Lemkiland
Лівобережна Україна	Left-Bank Ukraine
«Лінія Керзона»	“Curzon Line”
ЛНР	LPR
Любеч	Liubech
Люблінська унія	Union of Lublin
Львів	Lviv (Lvov)
М	
Магдебурзьке право	Magdeburg law
Магія	Magic
Магнати	Magnates
Мазепа, Іван	Mazepa, Ivan
Маніфест про скасування кріпацтва	Emancipation (Peasant Reform) Manifesto
Масляна	Maslyana
Масова культура	Mass culture
Мала Рада	Little Rada
Малоросійська колегія	Little Russian Board
Малоросійська ментальність	Little Russian mentality
Матріархат	Matriarchy
Махно, Нестор	Makhno, Nestor
Мезоліт	Mesolithic Age
Мельник, Андрій	Melnyk, Andrii (Andrew)
Микола II	Nicholas II
Мізинська стоянка	Mizyn camp
Міндовг	Mindaugas
Могила, Петро	Mohyla, Petro (Peter)
Многогрішний, Дем'ян	Mnohohrishny, Damien
Модерн	Modern (Art Nouveau)
Монархія	Monarchy
Монголо-татарська навала	Mongol and Tatar invasion
Монотеїзм	Monotheism

Н	
Наливайко, Северин	Nalyvaiko, Severyn
Народна культура	Folk culture
Народний рух України за перебудову	Popular Movement for Restructuring in Ukraine
Нацизм	Nazism
Національна культура	National culture
Національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького	National Liberation War under the lead of Bohdan (Bogdan) Khmelnytsky
Неандертальці	Neanderthals
Неоліт	Neolithic
Неолітична революція	Neolithic revolution
НЕП	New economic policy (NEP)
Новгород	Novgorod
Новоросія	Novorussia
Норманська теорія	Normanist conception
О	
Окупаційний режим	Occupational regime
Острог	Ostroh (Ostrog)
Острозький, Костянтин-Василь	Ostrozhsy, Constantine-Basil
Отаманщина	Atamanry
Олег Віщий	Oleh (Oleg) the Prophetic
Олігархат	Oligarchy
Ольвія	Olbia
Ольга	Olha (Olga)
Ополячення	Polonization
Оріховський, Станіслав	Orzechowski, Stanislav
Осадники	Osadniks
Османська імперія	Ottoman Empire
Остромирове Євангеліє	Ostromyr Gospel
ОУН	Organization of Ukrainian Nationalists
П	
Пакт Молотова-Ріббентропа	Molotov-Ribbentrop Pact
Паланки	Palankas
Палеоліт	Paleolithic Age
«Палеолітична Венера»	“Paleolithic Venus”
Пантікапей	Pantikapaion
Партизанський рух	Partisan movement

Партократія	Partocracy
Пацифікація	Pacification
Первісні племінні спільноти	Primitive tribal communities
Перебудова	Perestroika (Restructuring)
Переяславська Рада	Pereyaslav Council (Rada)
Переяславська угода	Pereyaslav Treaty (Agreement)
Перун	Perun
Перша світова війна	First World War (the Great War)
Петлюра, Симон	Petliura, Symon
Петро I	Peter I
Петрушевич, Євген	Petrushevych, Yevhen (Eugene)
Печеніги	Pechenegians
Писанка	Pysanka
Південний Буг	Southern Bug
Південні слов'яни	South Slavic (Slavonic) people
Північна війна	Great Northern War
Пліній Старший	Pliny the Elder
«Повість минулих літ»	“Novel of Former Years” (“The Tale of Bygone Years”)
Політеїзм	Polytheism
Половці	Polovetsians (Cumans)
Полтавська битва	Battle of Poltava
Полуботок, Павло	Polubotok, Pavlo (Paul)
Поляни	Polians
«Помаранчева революція»	“Orange Revolution”
Порошенко, Петро	Poroshenko, Petro (Peter)
Правобережна Україна	Right-Bank Ukraine
Православна релігія	Orthodox religion
Прокопій Кесарійський	Procopius Caesarean
Промисловий переворот	Industrial Revolution
Просвіта	Prosvita
Просвітництво, епоха	Enlightenment, Age of Reason
Протодержава	Protostate
Птолемей	Ptolemy
Путін, Володимир	Putin, Vladimir
P	
Радимичі	Radimichs
Раднарком	Council of People's Commissars
Раднаргоспи	Sovnarkhozes
Радянізація	Sovietization
Радянський Союз (СРСР)	Soviet Union (the USSR)

Раннє Середньовіччя	Early Middle Ages
Реалізм	Realism
«Революція гідності»	“Revolution of Dignity”
Рейхскомісаріат Україна	Reichskommissariat Ukraine
Ремесло	Handicraft
Рід	Ilk
Річ Посполита	Polish-Lithuanian Commonwealth (Rzeczpospolita)
Розумовський, Кирило	Rozumovsky, Kyrylo (Cyril)
Роман Мстиславович	Roman Mstyslavovych
Романський стиль	Roman style
Романтизм	Romanticism
Руїна	“Ruin” period
Русифікація	Russification
«Руська бесіда»	“Russian conversation”
«Руська правда»	“Ruska Pravda” (“Russian Pravda”)
«Руська трійця»	“Ruthenian Triad”
Рушник	Rushnyk (embroidery towel)
Рюрик	Riurik
C	
Самойлович, Іван	Samoilovych, Ivan
Сармати	Sarmatians
Святослав Хоробрий	Svyatoslav (Sviatoslav) the Brave
Сентименталізм	Sentimentalism
Сепаратизм	Separatism
Символізм	Symbolism
Сіверяни	Severians
Скіфи	Scythians
Склавіни	Sklavins
Сковорода, Григорій	Skovoroda, Gregory
Скоморохи	Skomorokhs
Скоропадський, Іван	Skoropadsky, Ivan
Скоропадський, Павло	Skoropadsky, Pavlo (Paul)
Скрипник, Микола	Skrypnyk, Mykola (Nicholas)
Слобожанщина	Sloboda region
«Слово о полку Ігоревім»	“The Lay of Ihor Warfare” (“The Lay of Ihor’s Campaign”)
Слов’яни	Slavs, Slavic (Slavonic) people
Смотрицький, Мелетій	Smotrytsky, Meletius
Сталін, Йосип	Stalin, Joseph

Стрибог	Strybog
Субкультура	Subculture
Супрематизм	Suprematism
Східні слов'яни	East Slavic people
Т	
Тарас Федорович (Трясило)	Taras Fedorovych (Triasylo)
Тацит	Tacitus
Тевтонські лицарі	Teutonic Knights
Тетеря, Павло	Teteria, Pavlo (Paul)
Тиверці	Tivertsians
Тимчасовий уряд	Provisional government
Тіра	Thira
Тоталітаризм	Totalitarianism
Тотемізм	Totemism
Трипільська культура	Cucuteni-Trypillian culture
У	
УГКЦ	Ukrainian Greek Catholic Church
Українізація	Ukrainization
Українофіли	Ukrainophiles
Українська військова організація (УВО)	Ukrainian Military Organization (UMO)
Українська галицька армія	Ukrainian Galician Army
Українська Гельсінська група	Ukrainian Helsinki Group
Українське національне відродження	Ukrainian national revival
Українські січові стрільці	Ukrainian Sich riflemen
Уличі	Ulichs
Уніати	Uniates
Універсал	Universal
УНР	Ukrainian People's Republic (UPR)
УПА	Ukrainian Insurgent Army (UPA)
УРСР	Ukrainian Soviet Socialist Republic
Ф	
Федоров, Іван	Fedorov, Ivan
Феодалізм	Feudalism
Феодосія	Theodosius
Фетишизм	Fetishism
Франко, Іван	Franko, Ivan
Футуризм	Futurism

Х	
Хазари	Khazars
Харків	Kharkov (Kharkiv)
Херсонес	Chersonesos
Хвойка, Вікентій	Khvoika, Vincent
Хмельницький, Богдан	Khmelnysky (Khmelnitsky), Bohdan (Bogdan)
Хмельницький, Юрій	Khmelnysky (Khmelnitsky), Yuri
Християнство	Christianity
Хрущов, Микита	Khrushchev, Nikita
Ц	
Цар	Tsar
Центральна Рада	Central Council (Rada)
Цицерон, Марк Туллій	Cicero, Marcus Tullius
Ч	
Черненко, Костянтин	Chernenko, Constantine
Черняхівська культура	Chernyakhiv culture
Четверний союз	Quarter Union (Central Powers)
Чехословаччина	Czechoslovakia
Чигирин	Chyhyryn
Чингізхан	Genghis Khan
«Чорна рада»	“Black Council”
Чорнобильська катастрофа	Chernobyl disaster
Ш	
Шевченко, Тарас	Shevchenko, Taras
Шелест, Петро	Shelest, Petro (Peter)
Шептицький, Андрій	Sheptytsky, Andrii (Andrew)
Шестидесятники	“Sixtiers”
Шляхта	Szlachta
Щ	
Щербицький, Володимир	Shcherbytsky, Volodymyr
Ю	
Ющенко, Віктор	Yushchenko, Viktor
Я	
Ягайло	Jogaila
Язичницькі вірування	Heathen beliefs, paganism
Янукович, Віктор	Yanukovych, Viktor
Ярило	Yarylo (Yarilo)
Ярослав Мудрий	Yaroslav the Wise
Ярослав Осмомисл	Yaroslav Osmomysl

АНГЛО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

А	
Acmeism	Акмеїзм
Alipius Pechersky	Аліпій Печерський
Andropov, Yuri	Андропов, Юрій
Animism	Анімізм
Annexation	Анексія
Antes	Анти
Anthony and Theodosius Pechersky	Антоній та Феодосій Печерські
Anti-culture	Антикультура
Anti-Normanist conception	Антинорманська теорія
Apostol, Danylo (Daniel)	Апостол, Данило
Archaic cultures	Архаїчні культури
Askold	Аскольд
Atamanry	Отаманщина
В	
Bandera, Stephan	Бандера, Степан
Baroque	Бароко
Battle of Poltava	Полтавська битва
Batu Khan	Хан Батий
Baturyn	Батурин
Bilozersky, Vasyl (Basil)	Білозерський, Василь
“Black Council”	Чорна рада
“Blitzkrieg”	«Бліцкриг»
Bolsheviks	Більшовики
Boretsky, Yov (Job)	Борецький, Йов
Boyars	Бояри
Brotherhood of Saints Cyril and Methodius	Кирило-Мефодіївське братство
Bosporian Kingdom	Боспорське царство
Brezhnev, Leonid	Брежнєв, Леонід
Briukhovetsky, Ivan	Брюховецький, Іван
Bukovyna	Буковина
Bulba-Borovets, Taras	Бульба-Боровець, Тарас
Byliny	Билини
Byzantine Empire	Візантійська імперія
Byzantium style	Візантійський стиль

C	
Capitalism	Капіталізм
Carpathian Mountains (Carpathians)	Карпати
Carpathian Ruthenia	Карпатська Русь
Catherine II	Катерина II
Central Council (Rada)	Центральна Рада
Charles XII	Карл XII
Chernenko, Constantine	Черненко, Костянтин
Chernobyl disaster	Чорнобильська катастрофа
Chernyakhiv culture	Черняхівська культура
Chersonesos	Херсонес
Christianity	Християнство
Chyhyryn	Чигирин
Cicero, Marcus Tullius	Цицерон, Марк Туллій
Cimmerians	Кіммерійці
Civil War	Громадянська війна
Classicism	Класицизм
Collaborationism	Колабораціонізм
Collectivization	Колективізація
”Colorful revolution”	«Кольорова революція»
Communism	Комунізм
Constantinople	Константинополь
Cossack Hetmanate	Козацький гетьманат
Cossacks	Козаки
Council of People’s Commissars	Раднаком
Crimean Crisis	Кримська криза
Crimean Khanate	Кримське ханство
Crimean (Eastern) War	Кримська війна
Cro-Magnons	Кроманьйонці
Cucuteni-Trypillian culture	Трипільська культура
“Cultural revolution”	«Культурна революція»
”Curzon Line”	«Лінія Керзона»
Cyril and Methodius	Кирило і Мефодій
Czechoslovakia	Чехословакія
D	
Danylo (Daniel) of Galicia	Данило Галицький
Danube River	Дунай
Dazhbog	Дажбог

Decembrists	Декабристи
Denikin, Anton (Anthony)	Денікін, Антон
Destalinization	Десталінізація
Desyatynna (Tithe) Church	Десятинна церква
Dir	Дір
Directory	Директорія
Dissidents	Дисиденти
DKR	ДКР
Dnieper (Dnipro) River	Дніпро
Dniester River	Дністер
Donbas	Донбас
Doroshenko, Petro (Peter)	Дорошенко, Петро
DPR	ДНР
Dregovichs	Дреговичі
Drevlians	Древляни
Dulebes (Volhynians, Buzhans)	Дуліби (волинняни, бужани)
E	
Early Middle Ages	Раннє Середньовіччя
Early Slavic people	Давні слов'яни
East Slavic people	Східні слов'яни
Elite (high) culture	Елітарна (висока) культура
Emancipation Manifesto (Peasant Reform)	Маніфест про скасування кріпацтва
Ems Decree	Емський указ
Eneolithic	Енеоліт
Enlightenment, Age of Reason	Епоха Просвітництва
Entente	Антанта
Ethnic culture	Етнічна культура
Euromaidan	Євромайдан
European integration	Євроінтеграція
F	
Fedorov, Ivan	Федоров, Іван
Fetishism	Фетишизм
Feudalism	Феодалізм
First World War (the Great War)	Перша світова війна
Folk culture	Народна культура
Franko, Ivan	Франко, Іван
Futurism	Футиризм

G	
Galicia-Volhynia principality	Галицько-Волинське князівство
Gedeminas	Гедимін
Genghis Khan	Чингізхан
“Glasnost”	Гласність
Golden Horde	Золота Орда
Gorbachev, Mikhail	Горбачов, Михайло
Gothic style	Готика
Goths	Готи
Grand Duchy of Lithuania	Велике Князівство Литовське
Grand Duchy of Moscow	Велике Князівство Московське
General Military Council	Генеральна військова рада
Great Meadow	Великий Луг
Great Northern War	Північна війна
Great Scythia	Велика Скіфія
Greek city-states (polises)	Грецькі поліси
Greek colonization	Грецька колонізація
H	
Habsburg Empire	Імперія Габсбургів
Haidamaks	Гайдамаки
Halych	Галич
Halychyna (Galicia)	Галичина
Handicraft	Ремесло
Heathen beliefs, paganism	Язичницькі вірування
Herodotus	Геродот
Hetman	Гетьман
Hetmanate	Гетьманщина, Гетьманат
Hilarion, Metropolitan	Іларіон, митрополит
Historical sources	Історичні джерела
Historiography	Історіографія
Hitler, Adolf	Гітлер, Адольф
Hlukhiv	Глухів
Holocaust	Голокост
Hopak	Гопак
Hromadas	Громади
Hrushevsky, Mykhailo	Грушевський, Михайло
Hulak, Mykola	Гулак, Микола
Huns	Гуни
Hutsulshchyna	Гуцульщина

I	
Icon-painting	Іконопис
Ihor (Igor)	Ігор
Ilk	Рід
Indigenization	Коренізація
Industrialization	Індустріалізація
Industrial Revolution	Промисловий переворот
Iron Age	Залізний вік
Ivana Kupala	Івана Купала
J	
Jogaila	Ягайло
K	
Kapysheche	Капище
Kharkiv (Kharkiv)	Харків
Khazars	Хазари
Khmelnitsky (Khmelnitsky), Bohdan (Bogdan)	Хмельницький, Богдан
Khmelnitsky (Khmelnitsky), Yuri	Хмельницький, Юрій
Khrushchev, Nikita	Хрущов, Микита
Khvoika, Vincent	Хвойка, Вікентій
Kii	Кий
Kingdom of Poland	Королівство Польське
Koliivshchina	Коліївщина
Konovalets, Yevhen (Eugene)	Коновалець, Євген
Kopystensky, Zakharia	Копистенський, Захарія
Kosynsky, Krzysztof	Косинський, Криштоф
Kotermak (Drohobych), Yuri	Котермак (Дрогобич), Юрій
Kravchuk, Leonid	Кравчук, Леонід
Krivichs	Кривичі
Kyiv (Kiev)	Київ
Kyivan (Kievan) Rus	Київська Русь
Kuchma, Leonid	Кучма, Леонід
Kulish, Panteleimon	Куліш, Пантелеймон
Kurbas, Les	Курбас, Лесь
Kurins	Курені
L	
“The Lay of Ihor Warfare” (“The Lay of Ihor’s Campaign”)	«Слово о полку Ігоревім»
Left-Bank Ukraine	Лівобережна Україна
Lemkiland	Лемківщина
Lenin, Vladimir	Ленін, Володимир

Little Rada	Мала Рада
Little Russian Board	Малоросійська колегія
Little Russian mentality	Малоросійська ментальність
Liubech	Любеч
LPR	ЛНР
Lviv (Lvov)	Львів
M	
Magdeburg law	Магдебурзьке право
Magic	Магія
Magnates	Магнати
Main Russian Rada	Головна Руська Рада
Makhno, Nestor	Махно, Нестор
Maslyana	Масляна
Mass culture	Масова культура
Matriarchy	Матріархат
Mazepa, Ivan	Мазепа, Іван
Melnyk, Andrii (Andrew)	Мельник, Андрій
Mesolithic Age	Мезоліт
Mindaugas	Міндовг
Mizyn camp	Мізинська стоянка
Mnohohrishny, Damien	Многогрішний, Дем'ян
Modern (Art Nouveau)	Модерн
Mohyla, Petro (Peter)	Могила, Петро
Molotov-Ribbentrop Pact	Пакт Молотова-Ріббентропа
Monarchy	Монархія
Mongol and Tatar invasion	Монголо-татарська навала
Monotheism	Монотеїзм
N	
Nalyvaiko, Severyn	Наливайко, Северин
National culture	Національна культура
National Liberation War under the lead of Bohdan (Bogdan) Khmelnytsky	Національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького
Nazism	Нацизм
Neanderthals	Неандертальці
Neolithic	Неоліт
Neolithic revolution	Неолітична революція
New economic policy (NEP)	НЕП
Nicholas II	Микола II

Normanist conception	Норманська теорія
“Novel of Former Years” (“The Tale of Bygone Years”)	«Повість минулих літ»
Novgorod	Новгород
Novorussia	Новоросія
O	
Occupational regime	Окупаційний режим
Olbia	Ольвія
Oleh (Oleg) the Prophetic	Олег Віщий
Olha (Olga)	Ольга
Oligarchy	Олігархат
“Orange Revolution”	«Помаранчева революція»
Organization of Ukrainian Nationalists	ОУН
Orthodox religion	Православна релігія
Orzechowski, Stanislaw	Оріховський, Станіслав
Osadniks	Осадники
Ostroh (Ostrog)	Острог
Ostromyr Gospel	Остромирове Євангеліє
Ostrozhsky, Constantine-Basil	Острозький, Костянтин-Василь
Otaman (ataman)	Кошовий отаман
Ottoman Empire	Османська імперія
P	
Pacification	Пацифікація
Palanks	Паланки
Paleolithic Age	Палеоліт
“Paleolithic Venus”	«Палеолітична Венера»
Pantikapaion	Пантикапей
Partisan movement	Партизанський рух
Partocracy	Партократія
Pechenegians	Печеніги
Perestroika (Restructuring)	Перебудова
Pereyaslav Council (Rada)	Переяславська Рада
Pereyaslav Treaty (Agreement)	Переяславська угода
Perun	Перун
Peter I	Петро I
Petliura, Symon	Петлюра, Симон
Petrushevych, Yevhen (Eugene)	Петрушевич, Євген
Pliny the Elder	Пліній Старший
Polians	Поляни

Polish-Lithuanian Commonwealth (Rzeczpospolita)	Річ Посполита
Polonization	Ополячення
Polovetsians (Cumans)	Половці
Polytheism	Політеїзм
Polubotok, Pavlo (Paul)	Полуботок, Павло
Popular Movement for Restructuring in Ukraine	Народний рух України за перебудову
Poroshenko, Petro (Peter)	Порошенко, Петро
Primitive tribal communities	Первісні племінні спільноти
Procopius Caesarean	Прокопій Кесарійський
Prosvita	Просвіта
Protostate	Протодержав
Provisional government	Тимчасовий уряд
Ptolemy	Птолемей
Putin, Vladimir	Путін, Володимир
Pysanka	Писанка
Q	
Quarter Union (Central Powers)	Четверний союз
R	
Radimichs	Радимичі
Realism	Реалізм
Red Army	Червона Армія
Reichskommissariat Ukraine	Рейхскомісаріат Україна
Renaissance	Епоха Відродження
“Revolution of Dignity”	«Революція гідності»
Right-Bank Ukraine	Правобережна Україна
Riurik	Рюрик
Roman	Роман
Roman style	Романський стиль
Romanov dynasty	Династія Романових
Romanticism	Романтизм
Rozumovsky, Kyrylo (Cyril)	Розумовський, Кирило
“Ruin” period	Руїна
Rushnyk (embroidery towel)	Рушник
“Ruska Pravda” (“Russian Pravda”)	«Руська правда»
“Russian conversation”	«Руська бесіда»
Russification	Русифікація
Ruthenian	Давньоруський
“Ruthenian Triad”	«Руська трійця»

S	
Sahaidachny (Konashevych-Sahaidachny), Petro (Peter)	Конашевич-Сагайдачний, Петро
Samoilovych, Ivan	Самойлович, Іван
Sarmatians	Сармати
Scythians	Скіфи
Second World War	Друга світова війна
Sentimentalism	Сентименталізм
Separatism	Сепаратизм
Serf theater	Кріпосний театр
Severians	Сіверяни
Shcherbytsky, Volodymyr	Щербицький, Володимир
Shelest, Petro (Peter)	Шелест, Петро
Sheptytsky, Andrii (Andrew)	Шептицький, Андрій
Shevchenko, Taras	Шевченко, Тарас
“Sixtiers”	Шестидесятники
Sklavins	Склавіни
Skomorokhs	Скоморохи
Skoropadsky, Ivan	Скоропадський, Іван
Skoropadsky, Pavlo (Paul)	Скоропадський, Павло
Skovoroda, Gregory	Сковорода, Григорій
Skrypnyk, Mykola (Nicholas)	Скрипник, Микола
Slavs, Slavic, Slavonic people	Слов'яни
Sloboda region	Слобожанщина
Slovens	Ільменські словени
Smotrytsky, Meletius	Смотрицький, Мелетій
South Slavic people	Південні слов'яни
Southern Bug	Південний Буг
Sovietization	Радянізація
Soviet Union (the USSR)	Радянський Союз (СРСР)
Sovnarkhozes	Раднаргоспи
“Stagnation”	«Застій»
Stalin, Joseph	Сталін, Йосип
Starshyna, Cossack foremen	Козацька старшина
Strybog	Стрибог
Subculture	Субкультура
Suprematism	Супрематизм
Sviatoslav the Brave	Святослав Хоробрий
Symbolism	Символізм
Szlachta	Шляхта

T	
Tacitus	Тацит
Taras Fedorovych (Tryasylo)	Тарас Федорович (Трясило)
Teteria, Pavlo (Paul)	Тетеря, Павло
Teutonic Knights	Тевтонські лицарі
“Thaw”	«Відлига»
Theodosius	Феодосія
Thira	Тіра
Tivertsians	Тиверці
Totalitarianism	Тоталітаризм
Totemism	Тотемізм
Transcarpathia (Zakarpattia)	Закарпаття
Tsar	Цар
U	
Ukrainian national revival	Українське національне відродження
Ukrainian Greek Catholic Church	УГКЦ
Ukrainian Helsinki Group	Українська Гельсінська група
Ukrainian Insurgent Army	УПА
Ukrainian Military Organization (UMO)	Українська військова організація (УВО)
Ukrainian People’s Republic (UPR)	УНР
Ukrainian Sich riflemen	Українські січові стрільці
Ukrainian Soviet Socialist Republic	УРСР
Ukrainization	Українізація
Ukrainophiles	Українофіли
Ulichs	Уличі
Uniates	Уніати
Union of Berestia (Brest)	Брестська унія
Union of Gorodlo	Городельська унія
Union of Krevo	Кревська унія
Union of Lublin	Люблінська унія
Universal	Універсал
V	
Valuev Circular	Валуєвський циркуляр
Varangians (Vikings)	Варяги
Veche council	Віче
Veles	Велес
Veneds	Венеди

Verkhovna Rada	Верховна Рада
Viatichs	В'ятичі
Volodymyr (Vladimir) Monomakh	Володимир Мономах
Volodymyr (Vladimir) the Great	Володимир Великий
Vyhovsky, Ivan	Виговський, Іван
Vynnychenko, Volodymyr	Винниченко, Володимир
Vyshensky, Ivan	Вишенський, Іван
Vyshnevetsky, Dmytro	Вишневецький, Дмитро
Vytautas	Вітовт
W	
“War Communism”	«Воєнний комунізм»
West Slavic people	Західні слов'яни
Western Ukrainian People's Republic (WUPR)	ЗУНР
White Croats	Білі хорвати
“Wild Field”	«Дике поле»
Y	
Yanukovych, Viktor	Янукович, Віктор
Yaroslav Osmomysl	Ярослав Осмомисл
Yaroslav the Wise	Ярослав Мудрий
Yefremov, Serhii	Єфремов, Сергій
Yushchenko, Viktor	Ющенко, Віктор
Yarylo	Ярило
Z	
Zalizniak, Maxim	Залізник, Максим
Zaporizhian Sich (Host)	Запорізька Січ
Zaporizhzhia	Запоріжжя
Zarubyntsi culture	Зарубинецька культура
Zemsky Sobor	Земський Собор
Zemstvo	Земство
Zhdanovschyna	Ждановщина
“Zluka Act”	«Акт Злуки»

Таблиця транслітерації українського алфавіту латиницею відповідно до постанови Кабінету міністрів України від 27 січня 2010 р.

Український алфавіт	Латиниця	Позиція в слові	Приклади написання	
			українською мовою	латиницею
Аа	Aa		Алушта Андрій	Alushta Andrii
Бб	Bb		Борщагівка Борисенко	Borshchahivka Borysenko
Вв	Vv		Вінниця Володимир	Vinnytsia Volodymyr
Гг	Hh		Гадяч Богдан Згурський	Hadiach Bohdan Zghurskyi
Ґґ	Gg		Ґалаґан Ґоргани	Galagan Gorgany
Дд	Dd		Донецьк Дмитро	Donetsk Dmytro
Ее	Ee		Рівне Олег Есмань	Rivne Oleh Esman
Єє	Ye ie	на початку слова в інших позиціях	Єнакієве Гаєвич Короп'є	Yenakiiieve Haievych Koropie
Жж	Zh zh		Житомир Жанна Жежелів	Zhytomyr Zhanna Zhezheliv
Зз	Zz		Закарпаття Казимирчук	Zakarpattia Kazymyrchuk
Ии	Yy		Медвин Михайленко	Medvyn Mykhailenko
Іі	Ii		Іванків Іващенко	Ivankiv Ivashchenko
Її	Yi i	на початку слова в інших позиціях	Їжакевич Кадіївка Мар'їне	Yizhakevych Kadyivka Marine
Йй	Y i	на початку слова в інших позиціях	Йосипівка Стрий Олексій	Yosypivka Stryi Oleksii

Кк	Kk		Київ Коваленко	Kyiv Kovalenko
Лл	Ll		Лебедин Леонід	Lebedyn Leonid
Мм	Mm		Миколаїв Маринич	Mykolaiv Marynych
Нн	Nn		Ніжин Наталія	Nizhyn Nataliia
Оо	Oo		Одеса Онищенко	Odesa Onyshchenko
Пп	Pp		Полтава Петро	Poltava Petro
Рр	Rr		Решетилівка Рибчинський	Reshetylivka Rybchynskiyi
Сс	Ss		Суми Соломія	Sumy Solomiia
Тт	Tt		Тернопіль Троць	Ternopil Trots
Уу	Uu		Ужгород Уляна	Uzhhorod Uliana
Фф	Ff		Фастів Філіпчук	Fastiv Filipchuk
Хх	Kh kh		Харків Христина	Kharkiv Khrystyna
Цц	Ts ts		Біла Церква Стеценко	Bila Tserkva Stetsenko
Чч	Ch ch		Чернівці Шевченко	Chernivtsi Shevchenko
Шш	Sh sh		Шостка Кишеньки	Shostka Kyshenky
Щщ	Shch shch		Щербухи Гоща Гарашенко	Shcherbukhy Hoshcha Harashchenko
Юю	Yu iu	на початку слова в інших позиціях	Юрій Корюківка	Yurii Koriukivka
Яя	Ya ia	на початку слова в інших позиціях	Яготин Ярошенко Костянтин Знам'янка Феодосія	Yahotyn Yaroshenko Kostiantyn Znamiianka Feodosiia

Тобто, українська буква Аа відповідатиме латинській Аа, Бб – Bb, Вв – Vv, Гг передається латинською Hh, Гг – Gg, Дд – Dd, Ее – Ee, Єе – Ye (на початку слова), іе (в інших позиціях), Жж – сполученням Zh zh, Зз – Zz, Ии – Yu, П – Pi, Її – сполученням Yi (на початку слова), і (в інших позиціях), Йй – Y (на початку слова), і (в інших позиціях).

Буква Кк передається латинською Kk, Лл – Ll, Мм – Mm, Нн – Nn, Оо – Oo, Пп – Pp, Рр – Rr, Сс – Ss, Тт – Tt, Уу – Uu, Фф – Ff, Хх – Kh kh, Цц – сполученням Ts ts, Чч – сполученням Ch ch, Шш – сполученням Sh sh, Щщ – сполученням Shch shch, Юю – сполученням Yu (на початку слова), іu (в інших позиціях), Яя – сполученням Ya (на початку слова), іa (в інших позиціях).

Буквосполучення «зг» офіційно передається латиницею як «zgh», на відміну від «zh», що відповідає українській букві «ж».

Що ж стосується м'якого знаку та апострофа, то вони латиницею не передаються.

Транслітерація прізвищ та імен осіб і географічних назв здійснюється шляхом відтворення кожної літери латиницею.

С.В. Гладченко, О.В. Мардаренко

**Короткий українсько-англійський
і англо-український словник
історико-культурологічної термінології
з курсу
«Історія України та української культури»**

Словник

Словник розглянуто і схвалено
на засіданні Вченої ради Військової академії (м. Одеса)
(протокол від 21 листопада 2023 року №5)

Видання віддруковано в авторській редакції

Комп'ютерний набір *Колесніченко М.М.*
Дизайн обкладинки *Ушаков О.Є.*

Здано до набору 30.01.2024 р. Підписано до друку 12.02.2024 р.
Формат паперу 297×420/4. Авт.арк.— 1,45. Обл.вид.арк — 1,55.
Друкарські аркуші — 8. Умовні друк.арк. — 1,84. Папір офсетний.
Гарнітура Times New Roman. Замовлення №23-2024 PBВ ВА. Тираж 30 прим.

Розповсюдження та тиражування
без офіційного дозволу Військової академії заборонено